A 17. századi héber köszöntőversek „héber” műfajai

ZSENGELLÉR JÓZSEF

A biblia héber költészet, amit a keresztény teológusok a reformációval megjelenő eredeti héber szöveg iránti érdeklődésükben gyakran tanulmányoztak, számos műfaji önmeghatározással rendelkezik. Közismertek pl. a מזמור (zsoltár), שיר (ének), קינה (siratóének) héber terminusok, melyek, ha nem is szigorú műfaji meghatározások voltak, mégis többé-kevésbé hasonló stiláris jellemzőkkel bírtak. A 17. századi héber köszöntőversek stílusa szinte szerzőnkként különbözik, mégis közöttük is megjelennek azonos műfaji meghatározással feliratozott költemények: ilyenek a שיר (ének), פשוט [שיר] (egyszerű ének), פזמון (bordal), a זמרה (dal), a קינה (sirató) stb. A 62 versből 27 tünteti fel a műfaját. Három helyen fordulnak elő a műfajmegadások. Elsőrenden a címben, de többször jön elő a vers végi kolophonban, sőt előfordul, hogy a vers maga beszél arról, hogy ez a vers egy ének. A 27 műfajmegadásból 5 nem héberül olvasható. A héber elnevezések közül a leggyakoribb a שיר, melynek jelzős kombinációival is találkozunk. Három elnevezés egyedülállónak tekinthető, melyek inkább a szerző érzelmeit vagy a szituációt voltak hivatva megjeleníteni, mint a שִׂמְחָה מִלֵּבָב (szívből jövő vidámság), a אֲחֵרִים לִכְבוֹדוֹ (mások az ő dicsőségére) és a נדר (fogadalom).

Előadásomban ezeket a terminusokat igyekszem bemutatni, közös jellemzőjüket definiálni.